

**A Budapest Főváros XVIII. Kerület
Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat
Képviselő-Testületének
Települési Értéktár Bizottsága**

**Tisztelt Szaniszló Sándor
polgármester úr!
Tisztelt Somody László
alpolgármester úr!
Tisztelt Képviselő Testület!**

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő testülete 2013. november 7-én a 427/2013. (XI.07.) sz. határozatával a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény és a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Kormányrendelet vonatkozó rendelkezései alapján, létrehozta a XVIII. kerületi Települési Értéktár Bizottságot.

A fenti határozat értelmében a Képviselő testület megválasztott a Bizottság elnökének. Nagy eredménynek tartom ma is, hogy kezdeményezésemre akkor az elsők között csatlakoztunk az országos indulásnál.

**Tisztelt Polgármester úr!
Tisztelt Alpolgármester úr!
Tisztelt Képviselő Testület!**

A Bizottsági elnöki megbízásomról 2015. augusztus 31-i dátummal lemondtam nehezedő családi gondjaim miatt. Megválasztott bizottsági tagként azonban a következő években is, amennyire lehetett aktívan segítettem a Bizottság értékmentő, érték- és hagyományteremtő munkáját javaslataimmal, szervező-tervező munkámmal. Sajnos egyre jobban érzem és látom, hogy a változó körülmények, nehezedő családi és egészségi gondjaim miatt a jövőben nem tudok olyan energiával és intenzitással a számomra igen komoly értékű örökségvédelmi feladatokra koncentrálni, mint ahogyan azt magamnak eddig minden vállalt feladatomból mércének tekintettem. **2022. május 31. dátummal lemondok bizottsági tagságomról.** Ami természetesen nem jelenti azt, hogy ne kísérjem figyelemmel a jövőben is a közös munkát, adott esetben ne mondjam el javaslataimat.

Az Értéktár Bizottság létrehozása számomra a Képviselő testület által támogatott 2011. évi képviselői javaslatom (Kulturális Értéktár Alapítvány létrehozásának lehetősége, ebből alakítottam meg az előkészítő munkacsoportomat, javaslatainkból sokat sikerült megvalósítanunk) hivatalos megvalósítását jelentette egyben.

Megtisztelő volt, hogy a Bizottság első, 2014. évi Munkatervét kidolgozhattam, ars poeticáját, rövid és hosszabbtávú javaslatait megfogalmazhattam, és azóta hosszú évek közös munkájával komoly eredményeket érthettünk el a mindenkori önkormányzat, a kerület szakmai szervezeteinek, adott esetben egyéni kezdeményezések segítségével. Fontosnak tartom, hogy Kerületünk hivatalos honlapján sikerült megjelenési felületet biztosítani a helytörténeti, örökségvédelmi feladatok megjelentetésének, eredményeink, feladataink így mindenki számára megismerhetők.

Örömmel gondolok vissza arra, hogy javasolataimmal pl.: sikerült megmenteni a Herrich-Kiss villát, sokak áldozatos munkájával mára méltó otthona a Tomory Lajos Múzeumnak, mára a Tour de Bókay jótékonyági kerékpáros „séta” is sikeres kerületi rendezvény, sikerült a Szent Imre szobor felújítása és áthelyezése, a Kerületi Panteon méltón örökíti meg a Múzeum-kert falán kerületünk jelentős személyiségeinek nevét, a Trianon emlékezet-Állami Lakótelepi emlékezés kopjafa a Nemzeti Összetartozás emlékhelye, a Bókay-kerti Szabadtéri mozi, mint az általam alapított Madách Filmklub szabadtéri rendezvénye mára Budapestről és távolabbról is hozza a nézőket, akár csak a 2011. óta a Múzeummal közösen szervezett Urbitális Napi és Kulturális Örökség Napi helytörténeti séták.

Összegzésként engedjék meg, hogy mellékeljem 2014-ben megfogalmazott gondolataimat, amelyek ma is érvényesek. A következő évek közös munkájának eredményeit pedig az éves Munkatervi értékelések tartalmazzák, kerületünk és a Múzeum honlapján a Kerületi Értéktár Bizottság tartalom alatt olvashatók.

Tisztelettel megköszönöm a Képviselő testület bizalmát.

Budapest, 2022. május 29.

Kardos Gábor
a Települési Értéktár Bizottság elnöke,
majd tagja
a Bókaytelep volt képviselője

Mellékletként: Tovabb18.hu - 2014

Tovább18.hu - 2014

A kerületi értékek megőrzése, bemutatása és megismertetése, a kapcsolódó helytörténeti kutatómunka ösztönzése, a szükséges anyagi és tárgyi feltételek biztosítása minden közösség számára, így kerületünknek is közös érdeke. Fontos, hogy egy adott település, kerület vagy régió a lakóközösségei számára átadja mindazt a tudást és örökséget, amelyet az őseink ránk hagyományoztak. Pestszentlőrinc-Pestszentimre kerülete ezért különösen figyel ezen értékek megtartására és közvetítésére, a hagyományörzésre. A Tomory Lajos Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény munkája Heilau Zsuzsanna irányításával és a Települési Értéktár Bizottság munkája Kardos Gábor vezetésével ezért is kiemelten fontos és elengedhetetlen részét képezi a kerület kulturális életének, és a fent említett célok megvalósításának.

„Legyünk hűek az örökséghez”

Kardos Gábor, a Bókay-kertváros képviselőjeként – aki több mint negyven éve itt él – fogalmazta meg azt a „Legyünk hűek az örökséghez” ars poeticát, amelynek lényege, hogy viseljük szívünkön múltunk értékeinek

megőrzését, értsük jelenbe áthúzódó hatásukat. Aki ugyanis a múltat nem ismeri, az a jelent sem fogja tudni megérteni, megismerni. Cél volt a kerületrész gazdag helytörténeti értékeinek ismertté tétele. Így indult el többek között az „Ezerház telep” -nek, a „Bókayak világa” -nak, vagy például a „Mayerffy-ek világa”-nak bemutatása a kiemelkedő személyiségekhez kapcsolódva, akik a mű- és építészeti emlékeken kívül egy jelentős szemléletmódot is örökül hagytak ránk. A gyűjtőmunka tehát kiemelkedően fontos, hiszen a „Bókay-kertváros” mára már egy fogalom, ahol számos helytörténeti vonatkozású esemény valósult meg az elmúlt években és idén is. Nem csak hagyományokkal rendelkezik tehát, de arra is építhet is a kerület, így ezen örökségek megtartása elengedhetetlen.

A Települési Értéktár Bizottság

A Települési Értéktár Bizottság 2013. novemberi testületi döntés alapján azt a feladatot kapta, hogy koordinálja, szervezze a kerületi helytörténészek áldozatkész munkáját, biztosítsa a munkához szükséges szervezeti, pénzügyi és tárgyi feltételeket, szervezze a gazdag helytörténeti anyag bemutathatóságát, gondoskodjon vendégszakemberek meghívásáról, az indokolt marketing munkáról, valamint az eddigi és a további eredmények bemutatásáról. A Kardos Gábor elnöklétével működő szervezet 2014 januárjára kidolgozta munkatervét, megfogalmazta célkitűzéseit, amely a kerületi honlapon mindenki számára hozzáférhető. Számos eredményt értek el már eddig is. A bizottság egy olyan kulturális örökségekhez kapcsolódó rendelet megalkotását is kezdeményezte, amely az épített örökségvédelmen túlmutatva, egy miliót és szemléletformát próbál megőrizni. Mivel a kertváros egy fantasztikusan vonzó környezet, ahol sokan szeretnének élni, építkezni, ezért szeretnék a kerületre oly jellemző kertvárosi hangulat és arculat levédését kezdeményezni. A bizottság együttműködik a helytörténeti gyűjteménnyel, támogatja a felújításra kerülő Herrich-Kiss villában történő elhelyezését, támogatja a rendezvényeket, és ösztönzi az iskolák helytörténeti kezdeményezéseit is. Egyik kiemelt projekt a Bókay-Kert Fejlesztési Terv Előkészítő Munkacsoport munkájának segítése, különös tekintettel annak helytörténeti vonatkozásaira. Folyamatosan figyelemmel kíséri és szükség esetén javaslatokkal él az épített örökségvédelem területén. Kezdeményezi adott objektum helyi védett örökséggé nyilvánítását, támogatja és figyelemmel kíséri az egyes kerületrészek sajátos városképi jellegzetességeit, helytörténeti értékeit megőrző, bemutató egyesületek, társaságok, civil szervezetek munkáját. Támogatja és segíti az immár hagyományos pestszentlőrinci és pestszentimrei helytörténeti séták szervezését.

Helytörténeti séták

A Tomory Lajos Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény vezetője, Heilauf Zsuzsanna évek óta vezet különböző sétaútvonalakon, elsősorban Budapest XVIII. kerületében ingyenes városismertető sétákat. Kardos Gáborral, a Települési Értéktár Bizottság elnökével közösen immár évek óta két sétát szerveznek, májusban és szeptemberben a kerületben. A számos különleges és egyedi helytörténeti séta közül az egyik legnagyobb siker az idei májusi volt. Az ötlet lényege, kilépni a szűkebb pátriából, és szélesebb körből tekinteni a kerületben élő alkotókra, hírességekre. A budapesti belvárosban átvélő *Várostarténeti séta Bókay nyomában* címet viselő helytörténeti kirándulás a „*Ne csak lakj, élj is a városban! (és ismerd meg jobban...)*” mottóval kísérve betekintést enged a Bókay család múltjába. Bókay Árpád ugyanis sok szempontból meghatározó alakja településünk történetének, visszaemlékezése pedig igazi kortörténeti csemege. Ezen séták „újítása”, hogy számos épület belülről is megcsodálható, sőt az sem kizárt, hogy „véletlenül” összefuthatunk helytörténeti jelentőségű személyekkel, azok családtagjaival is. Egy-egy négyórás út alkalmával akár ötven fő is érdeklődött az adott téma iránt. Tervek között szerepel ezen helytörténeti sétáknak DVD lemezen történő kiadása is, hogy minél több emberhez eljuthasson az értékközvetítő ismeretanyag.

Tomory Lajos Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény

A 30 éve minisztériumi engedéllyel működő, szakmai besorolását tekintve helytörténeti gyűjtemény Tomory Lajos felvidéki pedagógus nevéhez és munkásságához kötődik. Az ötvenes évektől a kerület meghatározó személyes volt. Iskola igazgatóként fontosnak tartotta elsősorban a pedagógiai jellegű anyagának bővítését, amely mai napig erősen meghatározza a gyűjtemény jellegét. A sokféle, akár az 1700-as évekből ránk maradt tankönyvek mellett igen jelentős a helytörténeti és településtörténeti gyűjtemény, amely a kutatásoknak, és az önkéntes felajánlásoknak köszönhetően folyamatosan bővül. Az intézmény Heilauf Zsuzsanna vezetésével számos kvízzjátékot és vetélkedőt is szervez a kerületi iskolásoknak, így bővítve a fiatalok ismeretanyagát a kerület történeteit, kulturális jelentőségét illetően. Ezzel évente több mint 3000 diákot érnek el. A közeljövőben ráadásul még egy gyűjtési iránnyal, illetve a képzőművészettel kiegészülve az intézmény területi múzeummá válik. A múzeum a tervek szerint egy új épületbe, a Herrich-Kiss villába költözhet, amely állandó helytörténeti kiállítással, és időszaki, tematikus kiállításokkal várja majd a látogatókat.

Bókay-Kert Fejlesztési Terv

A Bókay-kert az elmúlt években számtalan fejlesztésen ment keresztül, amely láthatóan otthonosabbá tette a kertet. Sportolási lehetőségek és kulturális jelentőségű események sora kedvez az itt lakóknak. A jövő tervei között további fejlesztések is szerepelnek. A régen majorsági birtok helytörténeti egységének, az eredetihez hasonló épületmiliónek visszaállításával (de változó funkcióval), további lakosságbarát szolgáltatások kínálatával egy még inkább színesebb, egységesebb környezet valósulhat meg. Ebbe szorosan illeszkedik például a Herrich-Kiss Villa épületének felújítása és a Tomory Lajos Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény áthelyezése az épületbe, emblematikus környezetbe helyezve a 18. kerület helytörténeti értékeit. Így biztosítható, hogy kiemelt környezetben, napjaink elvárható színvonalán és biztonsága mellett legyenek megrendezhetőek jelentős kiállítások. Cél, hogy számos területen kiemelkedő programnak számítson ellátogatni a Bókay-kertbe. A felújított villa-terület például a régi majorsági gazdálkodás bemutatásával sokkal közelebb tudná hozni a jelen kor generációját a korabeli élet megismeréséhez. A jövőbeli források és pályázati lehetőségek szerint lépésről lépésre valósulnak meg a tervezett fejlesztések.

Herrich-Kiss villa felújítása

A Bókay-kert fái között található a Herrich-Kiss villa. Az épület a kerület egyetlen szabadon hasznosítható villaépülete, amely a jövőben közel ötezer négyzetméteres parkjával fogja szolgálni Pestszentlőrinc-Pestszentimre kulturális életét. Kezdeményezéssel sikerült megmenteni az épületet. Az elmúlt évek munkájának köszönhetően a Tomory Lajos Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény olyan területi múzeummá alakul, amely állandó kiállításokkal és időszakai, tematikus anyagokkal szeretne egy stabil helytörténeti központtá válni. A fejlesztéseknek köszönhetően végre megvalósul egy kamerákkal védett, több kiállítóteremből álló komplexum, ahová értékes kiállítások is szervezhetőek. A villa falai között a helytörténeti kiállítás anyaga, és a kiemelten fontos hagyatékok – mint a Kondor vagy Bókay-hagyatékok – is végre állandó otthonra lelhetnek. Cél, hogy mindenki számára figyelemfelkeltő, a modern múzeumpedagógiai eszközöket felvonultató és tematikájában rendszeresen megújuló kiállítói központ keljen életre. A múzeum legutóbbi kerületi repüléstörténeti kiállítását például közel 15 ezren tekintették meg, ami egy időszakos kiállítás esetében szép eredménynek mondható. A kiállítás sikerét mutatja, hogy az anyagot vélhetően a ferihegyi terminálban is bemutatják majd.

Hagyatékok gondozása

Fényképek, iratok, személyes tárgyak vagy hivatalos dokumentumok, és persze képzőművészeti alkotások...a helytörténeti gyűjtemény eddig is mindent megtett, hogy megmentse az utókor számára jelentős kerületi hagyatékokat. A Bókay-, Forintos-, Dien-, Kondor-, Jobbágyi hagyatékok megőrzése és ápolása jelentős feladat. 2012-ben a Bókay családtól sikerült egy nagyobb, akár országos kiállítási anyagot megszerezni. A képzőművészeti hagyatékok mindig izgalmasak ezért azok begyűjtése is jól halad, és a jövőben, az új múzeum épületének köszönhetően majd egyre nagyobb hangsúllyal is szerepel a kiállításokon. Rózsavölgyiné Tomonyák Gitta tanárnővel már egy éve komoly anyaggyűjtés zajlik, hiszen a pedagógus 35 évre visszamenő, nagyon jelentős oktatási anyaggal rendelkezik. De Biczó Magda kerámiáinak megszerzése is fontos a jövőben.

Elektronizálás - Edukáció innovatív kommunikációs csatornákon

Napjainkban az online eszközök alkalmazása elengedhetetlen az ismeretanyagok terjesztéséhez, és több mindent nem érdemes nyomtatott formában közzé tenni. A fiatalok ma már táblagépekkel, okostelefonokkal kommunikálnak, így egy helytörténeti múzeumnak is szükséges, hogy megjelenjen ezeken az innovatív csatornákon. A jövőben online térképes megoldásokkal, mobil alkalmazásokkal segítik majd a kerület lakosait eligazodni a helytörténeti gyűjteményben. Így sokkal több ember gyorsan és kényelmesen elérhető. A térképes alkalmazások a hétköznapi látogatók számára érdekesek és informatívak, és kellően interaktívak lehetnek. Az intézmény weboldalán egyre több digitalizált anyagot találnak a látogatók, amelyek a gyerek számára közzérhetően fogalmazzák meg a fontos tudnivalókat. Ez az elérhető digitális tudásbázis a jövőben tovább fog bővülni. Németországban például sok intézmény alkalmazza azt a felhőalapú online szolgáltatást és nyilvántartást, amelyet a jövőben az intézmény is alkalmazni kíván.